

νικής νομοθεσίας στο Βέλγιο και την Ολλανδία, όχι όμως και στην Ιταλία, όπου αντίθετα ή επιτροπή κλίνει μάλλον υπέρ του συστήματος των ημερησίων προστίμων. Οι θέσεις αυτές, όσο αντιμαχόμενες και αν είναι, αντανακλούν εν τούτοις το έντονο ενδιαφέρον που εκδηλώνεται συνεχώς προς τις νέες αυτές μορφές χρηματικής ποινής. Η άκριβης λοιπόν γνώση τους, όπως μας την δίνει το έργο των Jescheck - Grebing, δεν θα ήταν χωρίς αξία και για τους Έλληνες νομικούς, που χωρίς να αντιγράψουν ξένα πρότυπα, θα μπορούσαν να εισηγηθούν σημαντικές βελτιώσεις στο ισχύον σύστημα χρηματικών ποινών της νομοθεσίας μας.

Νέστωρ Κουράκης, δ.ν.  
Freiburg i. Br.

Nestor-Constantin Courakis, Zur sozial-ethischen Begründung der Notwehr. Die sozial-ethischen Schranken des Notwehrrechts nach deutschen und griechischen Strafrecht (Rechtsvergleichende Untersuchungen zur gesamten Strafrechtswissenschaft, 3. Folge, Bd. 4), Baden - Baden (Nomos Verlag) 1978.

«Και' έξοχην λεπτών ζήτημα» για τον νομοθέτη θεωρεί ο Νικόλαος Χωραφάς τον προσδιορισμό των ορίων έως τα όποια μπορεί να επιτραπεί το δικαίωμα της άμυνας όταν υπάρχει μεγάλη δυσαναλογία της αξίας ανάμεσα στο αγαθό που κινδυνεύει από την επίθεση και στο αγαθό που πληττίζεται για να αποκρουστεί ή επίθεση. Παρόμοια «λεπτά» ζητήματα παρουσιάζονται ακόμη και σε άλλες οριακές περιπτώσεις, όπως αυτές που έχουν σχέση με ιδιομορφίες στην προσωπικότητα του επιτιθεμένου — π.χ. ακαταλόγιστα πρόσωπα — ή που συναρτώνται με ιδιαίτερες σχέσεις και περιστάσεις μεταξύ επιτιθεμένου και άμυνομένου — π.χ. συζυγική σχέση, υπαιτιότητα του άμυνομένου στην πρόκληση της επίθεσης. Μπορεί στις περιπτώσεις αυτές το δικαίωμα της άμυνας να είναι άπεριοριστο;

Στην παλιότερη εποχή (περίπου ως τον α' παγκ. πόλεμο), υπό το κράτος ενός θριαμβεύοντος ατομικισμού, στο ερώτημα δινόταν καταφατική απάντηση. Με τις σύγχρονες όμως τάσεις για κοινωνικό περιεχόμενο των δικαιωμάτων και για εξισορροπητική λειτουργία της δικαιοσύνης, το αξίωμα ότι «τό δίκαιο δεν πρέπει να υποχωρεί πρό του άδικου», που αποτελεί ακόμα για πολλούς την δικαιολογητική βάση της άμυνας, έχει αρχίσει να χάνει τον άτεγκτο χαρακτήρα του. Ο συγγραφέας της παρουσιαζόμενης μελέτης επιχειρεί, μέσα από τις οριακές περιπτώσεις

που αναφέραμε, να διερευνήσει τις δυνατότητες μιάς κοινωνικοηθικής θεμελίωσης της άμυνας, βασισμένης δηλ. κατά την έκφραση του Χωραφά (που αναφέρει και στον πρόλόγο του) στο συνάισθημα στοιχειώδους φιλανθρωπίας και στην ανάγκη κάποιας προς το πλησίον — έστω και άδικου — ανοχής, που χαρακτηρίζουν την σύγχρονη κοινωνική ήθική. Έξετάζονται έτσι τα ειδικότερα νομοθετικά έρείσματα που θα επέτρεπαν μιά τέτοια θεμελίωση στην ποινική νομοθεσία της Ελλάδος και της Δ. Γερμανίας και προτείνονται λύσεις για την αντιμετώπιση των προβληματικών περιπτώσεων.

Η όλη εργασία διακρίνεται για την ζυγισμένη επιχειρηματολογία της, τις φιλοσοφικές και κοινωνιολογικές της προεκτάσεις καθώς και την επιμελημένη τεκμηρίωση των πηγών. Αποτελεί την τελική μορφή μιάς διδακτορικής εργασίας, που ο συγγραφέας είχε υποβάλει στο Πανεπιστήμιο Freiburg i. Br. το 1976.

Α.Ψ. - Μπεν.

## Νέα Βιβλία

Ι.Ε. Μανωλεδάκη, Η σχετικότητα της ποινικής προστασίας. Σειρά «Ποινικά» τεύχος 7. Έκδ. Α. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 1980, σελ. 65.

Ι. Μανωλεδάκης - Α. Μαργαρίτης - Ν. Παρρασιευόπουλος - Γ. Πουλής, 100 άσκήσεις Ποινικού Δικαίου, Έκδ. Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη 1980 σελ. 150.

Διον. Δ. Σπινέλλη, Ποινικό Δίκαιο, Είδ. Μέρος (Πανεπιστημιακές παραδόσεις), Έγκληματα κατά της τιμής (άρθρ. 361 - 369 Π.Κ.), Έκδ. Α. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή 1980, σελ. 84.

Βασ. Ι. Καπράλου, Ποινική δικηγορία. (Περιέχει την διαδικασία και τον χειρισμό ποινικών υποθέσεων στην πράξη από τους συνηγούρους υπερασπίσεως και πολιτικής άγωγής). Έκδ. Α. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή 1980, σελ. 385.

Ν. Παπαναστασίου - Σπ. Σπύρογλου - Κ. Γιατρά, Ναρκωτικά και Τοξικομανία, Αθήνα 1980, σελ. 110.

Σπουδαστικά έγκληματολογικά μελετήματα Ι 1979 - 80, Έκδ. Νομικής Σχολής Παν/μίου Θράκης, Κομοτηνή 1980, σελ. 95.